

PICTORIAL PARADE / GETTY

Ernest Hemingway, la seva quarta esposa Mary Welsh Hemingway i Ava Gardner, protagonista de l'adaptació al cinema de 'Fiesta' (1957)

NARRATIVA

Riure amb la gran desgràcia

Miriam Toews revesteix de llum, tendresa i humor l'estupefacció i dolor per la tragèdia familiar

ANTONIO LOZANO

A *Les petites recances/Pequeñas desgracias sin importancia* Miriam Toews (Steinbach, 1964), una de les veus més celebrades de la narrativa canadenca, en part gràcies a la indagació en els efectes de la seva pertinença a una comunitat menonita, plantejava els esforços d'una dona, a la qual tot li anava malament a la pràctica, per mantenir amb vida la seva germana, una pianista d'èxit o una dona amb preses per acomiadar-se d'aquest món, malgrat que tot li anava bé en la teoria. L'intercanvi de cops entre plors i rialles donava mostra del talent de l'autora per a la tragicomèdia. El seu últim llibre, barreja de memòria, reflexions, cartes i citacions literàries, pot entendre's com una extensió, cara B o intrahistòria velada d'aquella novel·la, o si es vol, tot allò que l'autora podria haver contestat durant la seva promoció davant la pregunta més temuda i avorrida per a qualsevol dels seus iguals: "Quina part té d'autobiogràfic?". En realitat, parlem de molt més que això.

El suïcidi de la seva germana –i dotze anys abans el del seu pare, víctima d'un trastorn bipolar–, o més encertadament el llarg silenci que el va precedir, porta l'autora a la recerca impossible de respostes, a voler d'alguna manera omplir allò, saber què hi havia en aquell presumpte buit, si és que hi havia alguna cosa, i de passada, analitzar el seu cercle íntim a partir de la seva relació amb el llenguatge. Com a escriptora, que és

Miriam Toews
Una treva que no és pau
Trad.: Octavi Gil
Les Hores
184 pàgines
19,90 euros

l'oposat a algú que guarda silenci, la missió s'amplia a l'exploració dels motius pels quals es dedica al que es dedica, tema d'un text a lliurar als organitzadors d'un festival a Ciutat de Mèxic (probablement la pregunta més complexa i impossible per a qualsevol autor).

Conscient que arribar a qualsevol certesa és una quimera, que tot el que no sigui trobar emoció, gaudi i consol està destinat al fracàs i, encara més perillós, pot fer que el material s'encamini cap a l'ambient insuportablement trist, flagel·lador i terapèutic, Toews revesteix el seu dolor i estupefacció de llum i humor; busseja en records d'infantesa i adolescència marcats per la tendresa o la ridícula, riu amb les ocurrences dels nets, repassa amb gest irònic les tensions trobades amb l'exmarit per discutir detalls econòmics (triomf garantit si Rosalia la convidava al seu confessionari) o reproduïx les missives que va intercanviar amb la seva germana i que van forjar un vincle únic.

L'obra no té una vertebració clara, la qual cosa li confereix una espontaneïtat i imprevisibilitat que hi juguen a favor, una frescor, llibertat i dispersió feliçment desprecupada com a antídoto a la ferida sempre oberta. Ja cap al final, trobem una tesi commovedora sobre el silenci i les paraules com a figures especulars, i al tancar-lo, per descomptat, les nostres ganes de viure han sortit reforçades. /

CLÀSSICS

Hemingway, un segle de poliamor

'Fiesta', la primera aventura espanyola de l'autor nord-americà, compleix cent anys i ho celebrem amb timidesa, però amb dos petits regals: dues noves traduccions

DAVID CASTILLO

Fa un segle de la publicació de la primera novel·la d'Ernest Hemingway, mite de la literatura, enamorat d'Espanya i autor que va transcendir els límits de la professió per esdevenir una metonímia de coratge i de la testosterona. Un segle en què han passat moltes coses, guerres sangnants i que algunes de les seves grans aficions, com el torrej, han quedat suspeses en la clandestinitat dels políticament correctes, l'esquerra beata que un dia ell també va secundar.

Nascut a Oak Park, a prop de Chicago, l'estiu del 1899, es va suïcidar a Ketchum, Idaho, el 2 de juliol del 1961, malalt de càncer. Irònicament, Bukowski va dir que va tenir la mala sort d'anar amb una escopeta de caça i trobar al davant el mirall. No és sorprenent perquè el mateix Hemingway va explicar que no hauria pogut evitar disparar a la seva mare si l'hagués vist volant amb un ramat d'ànecs. Veterà de la Primera Guerra Mundial, on el van ferir greument, el nostre home pertany al que la seva amiga Gertrude Stein anomenava la generació perduda, un grup d'escriptors que van viatjar a París i van mostrar la seva condició bohèmia amb un narcisisme evident. Bevedor i violent, Hemingway no en tenia prou amb les tertúlies ni els bars de còctels, sinó que es va unir al nostre país en temps turbulents –"No vaig néixer a Espanya, però no va ser culpa meua"– per apostar per la tauromàquia fins al punt de trencar el bloqueig que mantenien els republicans contra Franco per assistir al duel entre Luis Miguel Domínguez i Antonio Ordóñez en la dècada del 1950.

La seva primera novel·la, *Fiesta*, compleix un segle i ho celebrem tímidament, potser pels vetos del que com diem és políticament correcte. *Fiesta* és un al·legat profètic del poliamor, protagonitzada per ell mateix i alguns dels seus amics, fins i tot un torero, en un viatge a Pamplona per assistir als Sanfermines. Un poliamor caòtic i destructiu, res a veure amb les fórmules actuals d'intercanvi. *Fiesta* seria un pri-

Fresán s'afegeix a la festa

El narrador i editor argentí establert a Barcelona Rodrigo Fresán s'ha sumat a la celebració de Hemingway amb un agut assaig, *Sol y sombra y Fiesta. Apuntes para la teoría de otra gran novela*. Es tracta d'una aproximació atapeïda d'inventives d'aquest estil: "Hemingway fue un astuto y consciente enfocador de sí mismo desde el principio de su leyenda". A partir d'aquest enunciat de tesi, Fresán busca Hemingway fins i tot a la Pamplona que tant va divulgar i propagar, com es pot comprovar cada any per San Fermín. Malaudament, a Barcelona la Monumental continua tancada amb clau i cadena. Fresán s'uneix als assaigs biogràfics del monstre, dels quals conservo l'històric de Leo Lania per a Destino del 1963; el marmori de Castillo Puche, també per a Destino, que el va conèixer a la plaça de toros de Madrid el 1954; el xut adrenalínic del geni Anthony Burgess a Edicions 62; el de Kurt Singer per a Plaza & Janés; el de Fernanda Pivano per a Tusquets, i el curiós de Henry Villard i James Nagel, publicat per Ediciones B. Sobre el terme generació perduda, recollim el testimoni pòstum de *París era una festa*. Diu Hemingway que Stein va escoltar la frase de l'amo d'un taller francès. Quan un jove mecànic no va poder arreglar el cotxe prou ràpid, el propietari va cridar: "Tots vosaltres sou una *generation perdue*". Mentre li explicava la història a Hemingway, ella va afegir: "Això és el que sou. Això és el que tots vosaltres sou... tots els joves que vau servir a la guerra. Sou una generació perduda". L'autor atribueix la frase a Stein, que aleshores era la seva mentora i patrona. Festa per a tothom.

mer capítol de les seves peripècies espanyoles, que va tenir en els seus despatxos de periodisme de guerra o en la novel·la *Per qui toquen les campanes* els seus cròniques taurines alguns dels seus èxits. Tot i que tots els arguments s'adapten a la fantasia, la passió de Hemingway supura amb la intensitat d'una ferida de metralla o de munició pesada. L'Espanya tan qüestionada avui per uns i altres, desertors, apàtrides i excessius, només tenia elogis per a l'astre americà, "l'últim país bo que ha quedat". L'escriptor, fill d'un metge rural, explicava que va conèixer el dolor sever acompanyant el seu pare per les reserves índies de la frontera amb el Canadà. Així, entre indis castigats, anarquistes desesperats a la batalla de Terol o experts jugant-se la vida, Hemingway va complementar el periodisme i les borratxeres amb una literatura al límit com un whisky de malta d'alta graduació. Tot i que altres autors nord-americans de la segona meitat del segle XX van superar els afamats perduts i la brutalitat, el valor innegable dels Hemingway, Fitzgerald, Dos Passos, Steinbeck o els insuperables Thomas Wolfe i William Faulkner queda més enllà de la història literària.

Per celebrar l'efemèride literària disposem de dos petits regals, una nova traducció castellana de *Fiesta*. *El sol también se levanta*, a càrrec de Miguel Temprano amb un pròleg molt interessant d'Amor Towles, i una altra traducció recent de Susana Carral amb pròleg de Luis Enriquez i unes il·lustracions de Carlos Fernández del Castillo, precioses. No cal repetir que el protagonista impotent de *Fiesta* és el mateix autor, amb la llicència poètica que va ser ferit a la guerra a les cames, però no al pitó. El fil argumental els portarà per passions desenfadades amb la jove protagonista, dona fatal, que avui seria una pija progre, triangles de frenesi i altres ingredients sense altra droga que el vinatxo i el pacharán, i a la part parisenca el conyaci l'armanyac, amb les terribles ressaques del pernod i l'absenta. I whisky i cervesa per regar-ho tot! /

/ El llibre, caòtic triangle amorós regat amb alcohol, va ser el primer capítol de les seves peripècies espanyoles

Ernest Hemingway
Fiesta. El sol también se levanta
Trad.: Miguel Temprano
Lumen
296 pàgines
20,90 euros

E. Hemingway
Fiesta
Traducció de Susana Carral
Il·lustracions de Carlos Fernández del Castillo
Reino de Cordelia
270 pàgines
32,95 euros

Rodrigo Fresán
Sol y sombra y Fiesta. Apuntes para la teoría de otra gran novela
Debate
170 pàgines
12,90 euros

Antes
de todo

el PROFE-
SORADO

GOBIERNO
DE ESPAÑA

MINISTERIO
DE EDUCACIÓN, FORMACIÓN PROFESIONAL
Y DEPORTES